

ЗАКОН О НАСЉЕЂИВАЊУ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се питање насљеђивања у Републици Српској, круг законских насљедника, насљеђивање по основу тестаментa, питање насљедно-правних уговора, тренутак преласка заоставштине на насљеднике и друга питања која се тичу права насљеђивања.

Члан 2.

Предмет насљеђивања

(1) Насљеђује се заоставштина оставиоца.

(2) Заоставштину чине сва насљеђивању подобна права која су оставиоцу припадала до тренутка смрти.

(3) Заоставштину не чине предмети домаћинства мање вриједности (покућство, намјештај, постељина и слично) који служе свакодневним потребама оставиоцевих потомака, његовог супружника и родитеља, ако су са оставиоцем живјели у истом домаћинству, већ они постају заједничка својина ових лица.

(4) Заоставштину не чине добра за које су оставиоцеву имовину увећали његови потомци који су са њим живјели у заједници и својим трудом, зарадом или иначе му помагали у привређивању, већ та добра припадају потомку, сразмјерно дијелу за који је увећао оставиоцеву имовину.

Члан 3.

Равноправност у насљеђивању

Грађани су под истим условима равноправни у насљеђивању.

Члан 4.

Насљеђивање ванбрачних сродника и сродника из потпуног усвојења

(1) Ванбрачно сродство изједначава се у погледу насљеђивања са брачним, а сродство потпуног усвојења са сродством по крви.

(2) У случају потпуног усвојења престају међусобна насљедна права усвојеника и његових потомака са његовим сродницима по крви.

Члан 5.

Основи позивања на насљеђе

Наслиједити се може на основу закона и на основу тестаментa.

Члан 6.
Располагање тестаментом

Завјешталац може тестаментом располагати својом имовином на начин и у границама који су одређени у закону.

Члан 7.
Заоставштина без насљедника

Заоставштина без насљедника постаје својина Републике Српске.

II НАСЉЕЂИВАЊЕ НА ОСНОВУ ЗАКОНА ЗАКОНСКИ НАСЉЕДНИЦИ

Члан 8.
Насљедни редови

(1) Ако овим законом није другачије одређено, на основу закона умрлог насљеђују: сви његови потомци, његов супружник, његови родитељи, његова браћа и сестре и њихови потомци, његови дједови и бабе и њихови потомци и његови остали преци.

(2) Лица из става 1. овог члана насљеђују по насљедним редовима.

(3) Насљедници ближег насљедног реда искључују из насљедства лица даљег насљедног реда.

(4) Република Српска је последњи законски насљедник.

Члан 9.
Први насљедни ред

(1) Заоставштину умрлог насљеђују прије свих његова дјеца и његов супружник.

(2) Насљедници првог насљедног реда насљеђују на једнаке дијелове.

Члан 10.
Право представљања

Дио заоставштине који би припао раније умрлом дјетету да је надживјело оставиоца насљеђују његова дјеца, унучад оставиочева, на једнаке дијелове, а ако је неко од унучади умрло прије оставиоца, дио који би њему припао да је био жив у трнутку смрти оставиочеве насљеђују његова дјеца, праунучад оставиочева, на једнаке дијелове и тако редом све док има потомак оставиочевих.

Члан 11.
Други насљедни ред

(1) Заоставштина умрлог који није оставио потомке насљеђују његов супружник и његови родитељи.

(2) Родитељи умрлог насљеђују једну половину заоставштине на једнаке дијелове, а другу половину заоставштине насљеђује супружник умрлог.

(3) Ако иза умрлог није остао супружник, родитељи умрлог насљеђују цијелу заоставштину на једнаке дијелове.

Члан 12.

Браћа и сестре умрлог и њихови потомци

(1) Ако је један родитељ оставиочев умро прије оставиоца, дио заоставштине који би му припао да је надживио оставиоца наслеђују његова дјеца (браћа и сестре оставиочеви), његова унучад и праунучад и његови даљи потомци, по правилима која важе за случај када умрлог наслеђују његова дјеца и остали потомци.

(2) Ако су оба родитеља оставиочева умрла прије оставиоца, дио заоставштине који би свакоме од њих припао да је надживио оставиоца наслеђују њихови потомци, према одредбама става 1. овог члана.

(3) У свим случајевима оставиочева браћа и сестре само по оцу наслеђују на једнаке дијелове мајчин дио, а рођена браћа и сестре наслеђују на једнаке дијелове са браћом и сестрама по оцу, очев дио, а са браћом и сестрама по мајци, мајчин дио.

Члан 13.

Наслеђивање једног родитеља који је умро без потомства

Ако је један родитељ оставиочев умро прије оставиоца а није оставио ниједног потомка, дио заоставштине који би му припао да је надживио оставиоца наслеђује други родитељ, а ако је и овај умро прије оставиоца, његови потомци наслеђују оно што би припало и једном и другом родитељу, према одредбама члана 12. овог закона.

Члан 14.

Наслеђивање оба родитеља која су умрла без потомства

Ако су оба родитеља оставиочева умрла прије оставиоца, а нису оставили ниједног потомка, цијелу заоставштину наслеђује надживјели супружник оставиочев.

Члан 15.

Трећи наслеђни ред

(1) Заоставштину умрлог, који није оставио ни потомке, ни родитеље, нити су ови оставили неког потомка, ни супружника наслеђују његови дједови и бабе.

(2) Једну половину заоставштине наслеђују дјед и баба са очеве стране, а другу половину дјед и баба са мајчине стране.

Члан 16.

Права дједа и бабе исте лозе

(1) Дједа и баба исте лозе наслеђују на једнаке дијелове.

(2) Ако је неки од предака једне лозе из става 1. овог члана умро прије оставиоца, дио заоставштине који би му припао да је надживио оставиоца наслеђују његова дјеца, по правилима која важе за случај када умрлог наслеђују његова дјеца.

(3) У свему осталом за наслеђно право дједа и бабе једне лозе и њихове дјеце важе правила по којима наслеђују родитељи оставиочеви и њихова дјеца.

Члан 17.

Насљеђивање дједа и бабе једне лозе који су умрли без дјече

Ако су дјед и баба једне лозе умрли прије оставиоца а нису оставили ниједно дијете, дио заоставштине који би им припао да су надживјели оставиоца насљеђују дјед и баба друге лозе и њихова дјеца, како је одређено у претходном члану.

Члан 18.

Четврти насљедни ред

(1) Оставиочеве прадједови и прабабе са очеве стране насљеђују на једнаке дјелове половину заоставштине, а другу половину на једнаке дјелове насљеђују оставиочеве прадједови и прабабе са мајчине стране.

(2) Ако неки од ових предака не може или неће да насљеди, његов дио насљеђује његов супружник, ако је предак оставиочев.

(3) Ако пар предака исте лозе не може или неће да наслиједи, њихов дио насљеђује други пар предака исте лозе.

(4) Ако прадједови и прабабе једне лозе не могу или неће да наслиједе, њихов дио насљеђују прадједови и прабабе друге лозе.

Члан 19.

Остали насљедни редови

Послије оставиочевих прадједова и прабаба, заоставштину насљеђују његови даљи преци, редом, сходно правилима по којима насљеђују његови прадједови и прабабе.

Члан 20.

Република Српска као законски насљедник

(1) Република Српска насљеђује ако оставилац нема других законских насљедника.

(2) Република Српска не може се одрећи насљеђа.

(3) Заоставштина коју Република Српска насљеди постаје дио имовине Републике Српске.

Члан 21.

Непотпуно усвојење

(1) Усвојеник из непотпуног усвојења и његови потомци имају према усвојиоцу иста насљедна права као и усвојичева дјеца и други његови потомци, осим ако при усвојењу та права нису ограничена или сасвим искључена.

(2) У случајевима у којима усвојеник и његови потомци насљеђују усвојиоца као његова дјеца, усвојилац насљеђује усвојеника и његове потомке.

(3) Усвојилац има на заоставштину усвојеника и његових потомака иста насљедна права која има одговарајући предак усвојеника према својим потомцима.

(4) Усвојеник и његови потомци не насљеђују усвојичеве сроднике, његовог супружника, ни друге његове усвојенике.

(5) Сродници усвојиоца и његов супружник приликом непотпуног усвојења не насљеђују усвојеника ни његове сроднике.

(б) Непотпуним усвојењем остају недирнута права наслеђивања између усвојеника и његових сродника.

Члан 22.

Усвојеник из непотпуног усвојења и његови потомци не могу наследили усвојиоца ако је усвојилац поднио захтјев за раскид усвојења, а после његове смрти се утврди да је захтјев био основан.

Члан 23.

Повећање наследног дијела дјецe

(1) Када су дјецa која немају нужних средстава за живот позвана на наслеђе са супружником оставиоцевим, суд може на њихов захтјев одлучити да наследе и један дио овог дијела заоставштине који би по закону требало да наљеди супружник. Суд може одлучити да дјецa наслиједи цијелу заоставштину ако је она тако мале вриједности да би њеном подјелом дјецa запала у оскудицу.

(2) Ако неко од дјецe нема нужних средстава за живот може захтјевати повећање свог дијела како према супружнику тако и према осталој дјеци оставиоцевој.

(3) У случају из ст. 1. и 2. овог члана суд ће узети у обзир све околности, а нарочито имовинске прилике и способности за привређивање сваког дјетета и супружника, трајање брачне заједнице, као и вриједност заоставштине.

Члан 24.

Губитак права на наслеђивање супружника

(1) Право наслеђивања на основу закона између супружника престаје разводом брака или поништењем брака.

(2) Супружник нема право на наслеђе:

а) ако је оставилац поднио тужбу за развод брака, а после смрти оставиоцеве се утврди да је тужба била основана,

б) ако његов брак са оставиоцем буде оглашен за непостојећи или буде поништен, после смрти оставиоцеве, из узрока за чије је постојање надживјели супружник знао у вријеме закључења брака и

в) ако је његова заједница живота са оставиоцем била трајно престала његовом кривицом или у споразуму са оставиоцем.

Члан 25.

Повећање наследног дијела супружника

(1) Кад је супружник који нема нужних средстава за живот позван на наслеђе са наследницима првог или другог наследног реда суд може на захтјев супружника одлучити да супружник наслиједи и један дио оног дијела заоставштине који би по закону требало да наслиједи остали наследници, а може одлучити и да супружник наслиједи цијелу заоставштину, ако је она тако мале вриједности да би њеном подијелом, супружник запао у оскудицу.

(2) У случају из става 1. овог члана суд ће узети у обзир све околности, а нарочито имовинске прилике и способности, за привређивање супружника, трајање брачне заједнице, имовинске прилике осталих наследника и њихову способност за привређивање и вриједност заоставштине.

Члан 26.
Повећање насљедног дијела родитеља

(1) Кад су родитељи који немају нужних средстава за живот позвани на насљеђе са брачним другом оставиоочевим, суд може на њихов захтјев, одлучити да насљеђе и један од оног дијела заоставштине који би по закону требало да насљеди супружник. Суд може одлучити да родитељи наслиједе цијелу заоставштину, ако је она тако мале вриједности да би њеном подјелом родитељи запали у оскудицу.

(2) Ако је између родитеља оставиоочевих заједница живота трајно престала, а само један родитељ нема средстава нужних за живот, тај родитељ може захтјевати повећање насљедног дијела како према супружнику тако и према другом родитељу оставиоочевом.

(3) Ако је један родитељ оставиоочев умро прије оставиоца, надживјели родитељ који нема нужних средстава за живот може захтјевати повећање свог насљедног дијела и према насљедницима умрлог оставиочевог родитеља.

(4) У случају из ст. 1. и 2. овог члана суд ће узети у обзир све околности, а нарочито имовинске прилике и способности за привређивање родитеља, имовинске прилике супружника односно насљедника умрлог родитеља и његову способност за привређивање и вриједност заоставштине.

Члан 27.
Насљеђивање ауторских имовинских права

Ауторско имовинска права умрлог насљеђују његова дјеца, његов супружник и његови родитељи.

Члан 28.

(1) Лица из члана 27. овог закона насљеђују по насљедним редовима.

(2) Насљедници ближег насљедног реда искључују из насљеђа лица из даљег насљедног реда.

Члан 29.

Уколико нема насљедника из члана 27. овог закона, ауторска имовинска права постају својина Републике Српске.

Члан 30.
Нужни насљедници

(1) Нужни насљедници су: дјеца умрлог, његови усвојеници из члана 21. овог закона и његов супружник.

(2) Остали потомци умрлог, његови усвојеници и њихови потомци, његови родитељи и његова браћа и сестре су нужни насљедници само ако су трајно неспособни за рад и немају нужних средстава за живот.

(3) Лица наведена у овом члану су нужни насљедници када су по законском реду наслеђивања позвана на насљеђе.

Члан 31.

Нужни и расположиви дио

(1) Нужни наследници имају право на дио заоставштине којим оставилац не може располагати и који се назива нужни дио.

(2) Нужни дио наследника из члана 30. став 1. износи једну половину, а нужни дио осталих наследника једну трећину од оног дијела који би сваком поједином од њих припао по законском реду наслеђивања.

(3) Остатаком заоставштине може завјешталац располагати по својој вољи и тај дио заоставштине назива се расположиви дио.

Члан 32.

Право на нужни дио је наследно право

Нужном наследнику припада одређени дио сваке ствари и права који сачињавају заоставштину, али оставилац може одредити да нужни наследник прими свој дио и у одређеним стварима, правима или у новцу.

Члан 33.

Утврђивање вриједности заоставштине

(1) Вриједност заоставштине на основу које се израчунава нужни дио утврђује се на следећи начин:

а) прво се пописује и процјењују сва добра која је оставилац имао у тренутку смрти, рачунајући ту и све оно чиме је располагао тестаментом, као и сва његова потраживања, па и она која има према неком наследнику, осим потраживања која су очигледно ненаплата,

б) од утврђене вриједности добра која је оставилац имао у тренутку смрти одбијају се трошкови сахране оставиоца, износ трошкова пописа и процјене заоставштине и износ дугова оставиоца и

в) добијеном остатку додаје се вриједност свих поклона које је оставилац учинио ма на који начин неком законском наследнику, па и поклона учињених наследницима који се одричу наслеђа, као и оних поклона за које је оставилац наредио да се не урачунавају наследнику у његов наследни дио, као и поклона за које је оставилац у посљедњој години свог живота учинио другим лицима која нису законски наследници, осим мањих уобичајених поклона.

(2) При утврђивању вриједности заоставштине не узимају се у обзир вриједности поклона учињених органима власти, удружењима грађана, хуманитарним организацијама, као ни поклони учињени за општекорисне сврхе и поклони који се на основу овог закона не урачунавају наследнику у његов наследни дио.

Члан 34.

Поклон и одређивање његове вриједности

Као поклон у смислу овог закона сматра се и одрицање од права, опроштај дуга оно што је оставилац за вријеме свог живота дао наследнику на име наследног дијела или ради оснивања или проширења домаћинства или ради обављања занимања, као и свако друго располагање оставиоца без накнаде.

Члан 35.

Вријеме утврђивања вриједности поклоњене ствари

При процјењивању поклона узима се вриједност поклоњене ствари у тренутку смрти оставиоачеве, а према њеном стању у вријеме када је поклон учињен.

Члан 36.

Поклон у виду осигурања

Кад се поклон састоји у осигурању у корист поклонопримца као вриједност поклона узете се збир премија које је уплатио оставилац, ако је тај збир мањи од осигуране суме; а ако је збир премија већи од осигуране суме, као вриједност поклона узете се износ осигуране суме.

Члан 37.

Издавање имовине у корист потомка који су привређивали са оставиоцем

(1) Потомци и усвојеници оставиоачеви из члана 21. став 2. овог закона који су живјели у заједници са оставиоцем и својим радом, зарадом или му на други начин помогли у привређивању, имају право захтијевати да им се из заоставштине издвоји дио који одговара њиховом доприносу у повећању вриједности оставиоачеве имовине.

(2) Тако издвојени дио не спада у заоставштину и не узима се у обзир при израчунавању нужног дијела, нити се урачунава насљеднику у његов насљедни дио.

Члан 38.

Издавање предмета домаћинства

(1) Надживјелом супружнику и потомцима оставиоачевим који су живјели са оставиоцем у истом домаћинству припадају предмети домаћинства који служе за задовољавање њихових свакодневних потреба, као што су покућство, намјештај, постељина и слично, али не и ако су ови предмети знатније вриједности.

(2) Тако издвојени предмети не узимају се у обзир при израчунавању нужног дијела, нити се урачунавају насљеднику у његов насљедни дио.

Члан 39.

Смањење располагања тестаментом и враћање поклона због повреде нужног дијела

(1) Када је повријеђен нужни дио, располагања тестаментом ће се смањити, а поклони ће се вратити уколико је потребно да би намирио нужни дио.

(2) Нужни дио је повријеђен када укупна вриједност располагања тестаментом и поклоном премашу располагајући дио.

(3) При утврђивању укупне вриједности тестаментарних располагања и поклона узимају се у рачун и они поклони и располагања тестаментом за која је оставилац наредио да се не урачунавају нужном насљеднику у његов насљедни дио.

(4) Од поклона и тестаментарних располагања која се урачунавају нужном насљеднику у његов насљедни дио узима се у рачун при утврђивању укупне вриједности тестаментарних располагања и поклона само онолико за колико они премашују његов нужни дио.

Члан 40.
Ред смањења и враћања

Кад је повријеђен нужни дио прво се смањују располагања тестаментом, па уколико нужни дио тиме не би био намирен, враћају се поклони.

Члан 41.
Сразмјерно смањење располагања тестаментом и привилеговани легат

(1) Располагања тестаментом смањују се у истој сразмјери, без обзира на њихову природу и на њихов обим и без обзира да ли се налазе у једном или више тестамената, ако из тестамена не произлази нешто друго.

(2) Ако је завјешталац оставио више легата и наредио да се неки легат исплати прије осталих, тај ће се легат смањити само уколико вриједност осталих легата не достиже да се намири нужни дио.

Члан 42.
Сразмјерно смањење легата наложених тестаментарном насљеднику или легатару

(1) Тестаментарни насљедник чији би насљедни дио морао бити смањен да би се намирио нужни дио, може тражити сразмјерно смањење легата које треба да исплати, ако из тестамена не произлази нешто друго.

(2) Исто важи и за легатара коме је завјешталац наложио да из свог легата нешто исплати.

Члан 43.
Ред враћања поклона

(1) Враћање поклона врши се почев од посљедњег поклона и иде даље обрнуто реду којима су поклони учињени.

(2) Поклони учињени истовремено враћају се сразмјерно.

Члан 44.
Положај поклонопримца који враћа поклон

У погледу поклоњене ствари коју је дужан да врати, поклонопримац се сматра као савјесни држалац до дана када је сазнао за захтјев за враћање поклона.

Члан 45.
Ко може тражити смањење располагања тестаментом и враћање поклона

Смањење располагања тестаментом и враћања поклона којим је повријеђен нужни дио могу тражити само нужни насљедници.

Члан 46.
Застарјелост права на тражење смањења тестаментарног располагања и враћање поклона

Смањење располагања тестаментом може се тражити у року од три године од проглашења тестамена, а враћање поклона у року од три године од смрти оставиоачеве,

односно од дана када је рјешење о његовом проглашењу за умрлог, односно рјешење којим се утврђује његова смрт постало правоснажно.

Члан 47.

Искључење нужних насљедника

(1) Завјешталац може искључити из насљеђа насљедника који има право на нужни дио ако се повредом неке законске или моралне обавезе теже огријешио према оставиоцу (ако се увредљиво или грубо односио према завјештаоцу, ако је умишљајно учинио кривично дјело према завјештаоцу, његовом дјетету, усвојенику, супружнику или родитељу, ако се одао нераду и непоштену животу).

(2) Искључење из насљеђа може бити потпуно или дјелимично.

Члан 48.

Услови за пуноважност искључења

(1) Завјешталац који жели да искључи насљедника мора то да изрази у тестаменту на несумњив начин, а корисно је да наведе и основ за искључење.

(2) Основ за искључење мора постојати у вријеме састављања тестаментa.

(3) У случају спора о основаности искључења дужност доказивања да је искључење основано је на ономе ко се на искључење позива.

Члан 49.

Посљедице искључења

Искључењем насљедник губи насљедно право у обиму у коме је искључен, а право осталих лица која могу наслиједити оставиоца одређују се као да је искључени умро прије оставиоца.

Члан 50.

Лишење нужног дијела у корист потомака

(1) Ако је потомак који је имао право на нужни дио презадужен или је расипник, завјешталац га може лишити у цјелини или дјелимично његовог нужног дијела у корист његових малолетних или пунолетних потомака који су неспособни за привређивање.

(2) Ово лишење остаје пуноважно само ако у тренутку отварања насљеђа лишени има малолетне или пунолетне потомке који су неспособни за привређивање.

Члан 51.

Урачунавање поклона законском насљеднику

(1) Сваком законском насљеднику урачунава се у насљедни дио све што је ма на који начин добио на поклон од оставиоца.

(2) Плодови и друге користи које је насљедник имао од поклоњене ствари све до смрти оставиоца не урачунавају се.

(3) Поклон се не урачунава ако је оставилац изјавио у вријеме поклона или касније или у тестаменту да се поклон неће урачунати у насљедни дио или се из околности може закључити да је то била воља оставиоца. При томе остају у важности одредбе о нужном дијелу.

Члан 52.

Урачунавање легата законским насљедницима

Легат остављен законском насљеднику урачунава се у његов насљедни дио, осим ако из тестаментa произлази да је завјешталац хтио да насљедник добије легат поред свог дијела.

Члан 53.

Урачунавање поклона и легата

(1) Урачунавање поклона и легата врши се на тако начин што остали насљедници добивају из заоставштине одговарајућу вриједност, насљедник коме се врши урачунавање поклона и легата није дужан да им врати нешто од онога што је добио.

(2) У случају из става 1. овог члана остају у важности одредбе о нужном дијелу.

Члан 54.

Право насљедника коме се поклон или легат не урачунава

Када према вољи оставиочевој поклон или легат не треба да се урачунава насљеднику у његов насљедни дио, такав насљедник задржава поклон, односно легат и учествује са осталим насљедницима у диоби заоставштине као да поклона, односно легата није ни било. Кад има нужних насљедника, а према вољи оставиочевој поклон или легат не треба да се урачуна неком насљеднику у његов насљедни дио, тај насљедник ће моћи да задржи поклон односно легат у границама расположивог дијела.

Члан 55.

Право насљедника који се одрекао насљеђа

Насљедник који се одрекао насљеђа задржава поклон у границама расположивог дијела. Он има право да захтијева испуњење легата само у границама расположивог дијела.

Члан 56.

Право враћања поклона

Насљедник има право да поклоњену му ствар врати заоставштини. У том случају неће му се њена вриједност урачунати у насљедни дио, а у погледу трошкова које је учинио за ствар и у погледу оштећења која је претрпјела, сматраће се за савјесног држаоца, уколико се не докаже његова несавјесност.

Члан 57.

Одређивање вриједности поклона при урачунавању

При урачунавању поклона насљеднику у насљедни дио узима се вриједност поклоњене ствари у тренутку смрти оставиочеве, а према њеном стању у вријеме поклона.

Члан 58.

Поклон у виду осигурања

Када се поклон састоји у осигурању у корист поклонопримца, као вриједност поклона узео се збир премија које је уплатио оставилац, ако је тај збир мањи од осигуране суме; а ако је збир премија већи од осигуране суме као вриједност поклона узео се износ осигуране суме.

Члан 59.

Трошкови издржавања наследника

(1) Оно што је потрошено на издржавање наследника и његово обавезно школовање неће се урачунавати у његов наследни дио.

(2) Да ли ће се издаци које је оставилац учинио за даље школовање наследника урачунати у његов наследни дио и у којој мјери, одлучиће суд на захтјев наследника према околностима, узимајући у обзир нарочити вриједност заоставштине и трошкова школовања и оспособљавања за самосталан живот осталих наследника.

Члан 60.

Уобичајени мањи поклони

Уобичајени мањи поклони не урачунавају се у наследни дио.

Члан 61.

(1) Поклони учињени лицу умјесто кога наследник долази на насљеђе услед смрти тог лица или услед његовог одрицања од насљеђа, урачунавају се и у наследни дио.

(2) Поклони учињени лицу умјесто кога наследник долази на насљеђе због недостојности тог лица, или због његовог искључења из насљеђа или због лишења нужног дијела, не урачунавају се наследнику у наследни дио.

Члан 62.

Урачунавање наследниковог дуга оставиоцу

Наследнику се урачунава у његов дио оно што је дуговао оставиоцу.

Члан 63.

Захтјев за урачунавање

Захтјев да се у наследни дио једног наследника урачунају поклони и легати, могу подносити само његови санасљедници.

III НАСЉЕЂИВАЊЕ НА ОСНОВУ ТЕСТАМЕНТА

Члан 64.

Способност за сачињавање тестамена

(1) Тестамент може сачинити свако лице способно за расуђивање које је навршило 15 година живота.

(2) Тестамент је ништав ако у вријеме његовог сачињавања завјешталац није имао 15 година живота или ако није био способан за расуђивање.

(3) Губитак способности за расуђивање који би наступио пошто је тестамент сачињен не утиче на његову пуноважност.

Члан 65.

Ништавост тестамена

(1) Ништав је тестамент ако је завјешталац био неспособан за расуђивање, није имао 15 година, био натјеран пријетњом или принудом да га сачини или се одлучио да га сачини усљед тога што је био преварен или што се налазио у заблуди.

(2) Пријетња, принуда или превара повлачи ништавост тестамена и кад потиче од трећег лица.

(3) Располагања тестаментом су ништава и када постоји заблуда о чињеницама које су побудиле завјештаоца да учини та располагања.

(4) Ако су само неке одредбе тестамена унесене у тестамент под пријетњом или принудом, усљед преваре или у заблуди, ништаве су само те одредбе.

Члан 66.

(1) Поништење тестамена из разлога утврђених одредбама члана 65. овог закона може тражити само лице које има правни интерес и то у року од једне године од када је дознало за постојање узрока ништавости, а најдаље за десет година од проглашења тестамена.

(2) Поништење тестамена према несавјесном лицу може се тражити за 20 година од проглашења тестамена.

Члан 67.

Форма тестамена као услов за његову пуноважност

Пуноважан је онај тестамент који је сачињен у облику утврђеном у закону и под условима предвиђеним у закону.

Члан 68.

Својеручни тестамент

(1) Тестамент је пуноважан ако га је завјешталац написао својом руком и ако га је потписао.

(2) За пуноважност својеручног тестамена нужно је да је у њему назначен датум када је сачињен.

Члан 69.

Писани тестамент пред свједоцима

Завјешталац који зна да чита и пише може сачинити тестамент на тај начин што ће исправу коју му је неко други саставио својеручно потписати у присуству два свједока, изјављујући пред њима да је то његов тестамент.

Члан 70.

Судски тестамент

Тестамент може завјештаоцу сачинити по његовом казивању судија надлежног суда који ће претходно утврдити идентитет завјештаоца. Пошто завјешталац овакав тестамент прочита и потпише, судија ће потврдити на самом тестаменту да га је завјешталац у његовом присуству прочитао и потписао.

Члан 71.

Судски тестамент ако завјешталац није у стању да га прочита

(1) У случају да завјешталац није у стању да прочита тестамент који му је сачинио судија, овај ће га прочитати завјештаоцу у присуству два свједока. Завјешталац ће затим у присуству два вједока потписати тестамент или ставити на њега отисак прста пошто изјави да је то његов тестамент.

(2) Свједоци ће се потписати на тестаменту

(3) Судија ће на тестаменту потврдити да су све ове радње извршене.

Члан 72.

Тестамент сачињен код нотара

(1) Тестамент може завјештаоцу сачинити нотар.

(2) Нотар ће тестамент сачинити у складу са одредбама овог закона, који се односи на судски тестамент, ако законом о нотарима није другачије регулисано.

Члан 73.

Предавање тестаменту суду

Завјешталац може својеручни тестамент, писани тестамент пред свједоцима и судски тестамент предати на чување надлежном суду у отвореном или затвореном омоту, о чему ће суд саставити записник, тестамент ставити у засебан омот који ће запечатити и чувати у суду.

Члан 74.

Сачињавање писаног тестаменту пред свједоцима и судског тестаменту

(1) При сачињавању писаног тестаменту пред свједоцима и судског тестаменту свједоци морају бити пунољетна лица која нису лишена пословне способности и која знају читати и писати, а код судског тестаменту и која разумију језик на коме је тестамент сачињен.

(2) Не могу бити свједоци при сачињавању писаног тестаменту пред свједоцима и судског тестаменту, нити тестамент сачинити по казивању завјештаоца у својству

судије: потомци завјештаоца, његови усвојеници и њихови потомци, његови преци и усвојеници, његови сродници у побочној линији до четвртог степена закључено, супружници свих ових лица и супружник завјештаоца.

Члан 75.

Располагање у корист судије, свједока и њихових ближих сродника

Ништаве су одредбе тестаментa којим се оставља нешто судији који је тестамент сачинио, свједоцима при његовом сачињавању, као и прецима, потомцима, браћи и сестрама и супружницима ових лица.

Члан 76.

Тестамент сачињен пред конзуларним или дипломатским представником у иностранству

Тестамент може сачинити држављанин Републике Српске у иностранству, по одредбама које важе за сачињавање судског тестаментa, конзуларни представник или дипломатски представник Босне и Херцеговине који врши конзуларне послове.

Члан 77.

Тестамент сачињен на броду

(1) На броду тестамент може сачинити заповједник брода, по одредбама које важе за сачињавање судског тестаментa.

(2) Тестамент који је сачињен на броду престаје да важи 30 дана након повратка завјештаоца у Републику Српску.

Члан 78.

Тестамент сачињен за вријеме мобилизације или рата

(1) За вријеме мобилизације или рата може, по одредбама које важе за сачињавање судског тестаментa, сачинити тестамент лицу на војној дужности командир чете или други старјешина његовог или вишег ранга или друго лице у присуству којег од ових старјешина, као и сваки старјешина одвојеног одреда.

(2) Овако сачињен тестамент престаје да важи по истеку 60 дана по завршетку рата, а ако је завјешталац раније или касније демобилисан по истеку 30 дана од демобилисања.

Члан 79.

Усмени тестамент

(1) Завјешталац може изјавити своју посљедњу вољу усмено пред три свједока само ако услед изузетних прилика није у могућности да сачини писани тестамент.

(2) Усмени тестамент престаје да важи по истеку 30 дана од престанка изузетних прилика из става 1. овог члана.

Члан 80.

Свједоци при сачињавању усменог тестаментa

При сачињавању усменог тестаментa могу бити свједоци само лица која могу бити свједоци при сачињавању судског тестаментa, али не морају знати читати и писати.

Члан 81.

Дужност свједока усменог тестаментa

(1) Свједоци пред којима је завјешталац усмено изјавио своју посљедњу вољу дужни су да без одгађања напишу изјаву завјештаоца и да је што прије предају суду или да је усмено понове пред судом износећи када, гдје и у којим приликама је завјешталац изјавио своју посљедњу вољу.

(2) Извршење ове дужности није услов за пуноважност усменог тестаментa.

Члан 82.

Располагање усменим тестаментом у корист свједока и њихових ближих сродника

Ништаве су одредбе усменог тестаментa којима се оставља нешто свједоцима при његовом сачињавању, њиховим супружницима, њиховим прецима, њиховим потомцима, њиховим сродницима у побочној линији до четвртог степена сродства закључено и супружницима свих ових лица.

Члан 83.

Међународни тестамент

(1) Међународни тестамент (у даљем тексту: тестамент) је пуноважан у погледу облика, без обзира на мјесто гдје је направљен, гдје се налазе добра, држављанство, пребивалиште или бораиште завјештаоца, ако је направљен у облику тестаментa, сагласно одредбама чл. 83. до 86. овог закона.

(2) Ништавост тестаментa из става 1. овог члана не утиче на његову евентуалну пуноважност у погледу облика као тестаментa друге врсте.

Члан 84.

Овај закон не примјењује се на облике тестаментарних одредби које су у истом писмену сачинила два или више лица.

Члан 85.

Облик међународног тестаментa

- (1) Тестамент мора бити направљен у писаном облику.
- (2) Завјешталац не мора својеручно написати тестамент.
- (3) Тестамент може бити написан на било ком језику, руком или на неки други начин.

Члан 86.

(1) У присуству два свједока и лица овлаштеног за тестамент, завјешталац изјављује да је писмено његов тестамент и да је упознат са његовом садржином.

(2) Завјешталац није дужан да са садржином тестаментa упозна свједока нити овлашћено лице.

Члан 87.

Потпис на међународном тестаменту

(1) У присуству свједока и овлашћеног лица, завјешталац потписује тестамент или ако га је претходно потписао, признаје и потврђује свој потпис.

(2) Ако завјешталац није у стању да потпише, саопштиће разлог овлашћеном лицу које ће то забиљежити на тестаменту. Осим тога, закон према којем одређено лице може овластити завјештаоца да затражи да га друго лице у његово име, потпише на тестаменту.

(3) Свједоци и овлашћено лице у присуству завјештаоца стављају истовремено своје потписе на тестамент

Члан 88.

(1) Потписи се морају ставити на крају тестаментa.

(2) Ако се тестамент састоји од више листова, сваки лист мора да потпише завјешталац или ако он није у стању да потпише, друго лице у његово име или ако га нема, овлашћено лице. Сваки лист мора бити обиљежен бројем.

Члан 89.

Датум међународног тестаментa

(1) Датум тестаментa је датум под којим га је потписало овлашћено лице.

(2) Овај датум мора бити стављен на крају тестаментa од овлашћеног лица.

Члан 90.

Изјава о чувању међународног тестаментa

Ако не постоји обавезан пропис о чувању тестаментa, овлашћено лице, упитаће завјештаоца да ли жели дати изјаву у погледу чувања тестаментa. У том случају и на изричит захтјев завјештаоца, мјесто гдје он има намјеру да чува тестамент забиљежиће се у потврди.

Члан 91.

Потврда међународног тестаментa

Овлашћено лице приложиће тестаменту потврду на обрасцу прописаном одговарајућом међународном конвенцијом.

Члан 92.

Потврда се саставља у два примјерка, од којих један чува овлашћено лице, а други се предаје завјештаоцу.

Члан 93.

Осим ако се противно не докаже, потврда овлашћеног лица узима се као довољан доказ формалне пуноважности писмена као тестаментa у смислу овог закона.

Члан 94.

Непостојање или неправилност потврде не утиче на формалну пуноважност тестаментa направљеног у складу са овим законом.

Члан 95.

Опозивање међународног тестаментa

Тестамент подлијеже редовним прописима о опозивању тестаментa.

Члан 96.

Састављање и чување међународног тестаментa

(1) Овлашћено лице за састављање тестаментa, у смислу овог закона је судија основног суда, нотар, конзуларни представник или дипломатски представник Босне и Херцеговине који врши конзуларне послове и заповједник брода.

(2) Завјешталац може тестамент оставити на чување код основног суда. У том случају судија ће наредити да се тестамент стави у посебан омот и запечатити.

Члан 97.

Свједоци и тумачи међународног тестаментa

(1) При сачињавању тестаментa свједоци могу бити пунољетна лица која нису лишена пословне способности и која разумију језик на коме је завјешталац изјавио да је писмено његов тестамент и да је упознат са његовом садржином.

(2) Не могу бити свједоци при сачињавању тестаментa: потомци завјештаоца, његови усвојеници и њихови потомци, његови преци и усвојеници, његови сродници у побочној линији до четвртог степена закључно, супружници свих ових лица и супружник завјештаоца.

(3) Одредбе из ст. 1. и 2. овог члана примјењују се и на тумаче

Члан 98.

Тумачење одредаба међународног тестаментa

У вези са тумачењем и примјеном одредаба овог закона, водиће се рачуна о његовом међународном обиљежју и о потреби његовог једнообразног тумачења.

Члан 99.

Поништење тестаментa због недостатка облика

(1) Поништење тестаментa због недостатка облика може тражити последије отварања наслеђа само лице које има правни интерес и то у року од једне године од када је сазнало за тестамент, а најдаље за дест година од проглашења тестаментa.

(2) Рок од једне године не може почети да тече прије проглашења тестаментa.

Члан 100.

Доказивање уништеног, сакривеног и изгубљеног или затуреног тестаментa

Тестамент уништен случајем или радњом неког другог лица, изгубљен, сакривен или затурен послије смрти завјештаоца или прије његове смрти али без његовог знања, произвешће дејства пуноважног тестаментa ако заинтересовано лице докаже да је тестамент постојао, да је уништен, изгубљен, сакривен или затурен, да је био сачињен у облику прописаном у закону и ако докаже садржину оног дијела тестаментa на који се позива.

Члан 101.

Одређивање насљедника

(1) Завјешталац може тестаментом одредити једног или више насљедника.

(2) Насљедник на основу тестаментa је лице које је завјешталац одредио да наслиједи цјелокупну његову имовину или дио имовине одређен према цијелој имовини.

(3) Насљедником ће се сматрати и лице коме су тестаментом остављени једна или више одређених ствари или права, ако се утврди да је воља завјештача била да му то лице буде насљедник.

Члан 102.

Супституције

(1) Завјешталац може одредити тестаменом лице коме ће припасти насљедство ако одређени насљедник умре прије њега или се одрекне насљеђа или буде недостојан да наслиједи.

(2) Одредбе става 1. овог члана важе и за легат.

(3) Завјешталац не може одредити насљедника свом насљеднику или легатару.

Члан 103.

Остављање легата

Завјешталац може тестаментом оставити један или више легата.

Члан 104.

Располагање у дозвољене сврхе и оснивање задужбине

(1) Завјешталац може тестаментом наредити да се нека ствар или право или дио заоставштине или цијела заоставштина употрејеби за постизање неке дозвољене сврхе.

(2) Ако је завјешталац наредио оснивање задужбине и одредио средства за постизање њеног циља, задужбина настаје када се добије одобрење надлежног државног органа.

Члан 105.

Терети и услови

(1) Завјешталац може оптеретити неком дужношћу лице коме оставља неку корист из заоставштине.

(2) Завјешталац може у појединим одредбама тестаментa поставити услове или рокове.

(3) Немогући, недозвољени и неморални услови и терети, као и они који су неразумљиви или противрјечни, сматрају се као да не постоје.

Члан 106.

Одређеност насљедника и других корисника

Насљедници, легатари и друга лица којима су тестаментом остављене неке користи, довољно су одређени ако тестамент садржи податке на основу којих се може утврдити ко су они.

Члан 107.

Тумачење тестаментa

(1) Одредбе тестаментa тумаче се према правој намјери завјештаоца и у смислу како би се оно могло одржати правоваљаним.

(2) У случају сумње одредбе тестаментa тумаче се тако да се примијени оно што је повољније за законског насљедника или за лица коме је тестаментом наложена нека обавеза.

Члан 108.

Садржина легата

(1) Завјешталац може оставити тестаментом једну или више одређених ствари или неко право одређеном лицу или наложити насљеднику или другом лицу коме нешто оставља, да из онога што је остављено да неку ствар одређеном лицу или да му исплати суму новца или да га ослободи неког дуга ли да га издржава или уопште да у његову корист нешто учини или да се уздржи од нечега или да нешто трпи.

(2) Таквим завјештањем се по правилу, не постаља насљедник. Тако завјештање назива се легатом, а лице коме је легатом нешто намијењено назива се легатар.

Члан 109.

Обавезе извршења легата

(1) На основу извршења тестаментa легатар има право да тражи извршење легата од лица коме је тестаментом наложено да легат изврши.

(2) Ако је извршење легата наложено неколицини лица, свако лице одговара сразмјерно дијелу заоставштине који добија, осим ако се из тестаментa може закључити да је завјешталац хтио да ова лица за извршење легата одговарају на други начин.

(3) Ако је завјешталац пропустио одредити ко је дужан да изврши легат, обавеза извршења важи на свим законским и тестаментарним насљедницима, сразмјерно њиховим насљедничким дијеловима.

Члан 110.

Исплата повјерилаца прије легата

Повјериоци завјештачеви имају право да се наплате прије легатара.

Члан 111.

Смањење легата и терета

(1) Насљедник није дужан да изврши у цјелини легате чија вриједност премашује вриједност оног дијела насљеђене имовине којим је завјешталац могао слободно располагати.

(2) Исто важи за легатара, ако вриједност легата или терета које треба да изврши премашује вриједност његовог легата.

(3) У тим случајевима сви легати и терети смањују се у истој сразмјери ако завјешталац није другачије одредио.

Члан 112.

Право легата кад дужник легата не наслиједи

Легатар има право да тражи извршење легата и када је лице које је по тестаменту било дужно да изврши легат умрло прије завјештаоца или се одрекло насљеђа или је недостојно да наслиједи.

Члан 113.

Представник права легатара

(1) Важење легата престаје ако легатар умре прије завјештаоца или се одрекне легата или је недостојан.

(2) У случајевима из става 1. овог члана предмет легата остаје лицу које је било дужно да га изврши ако из самог тестаментa не произлази каква друга намјера завјештаочева.

Члан 114.

Важење легата престаје и кад је завјешталац отуђио или потрошио предмет легата или је тај предмет иначе престао да постоји за живота завјештаочева или је случајно пропао послије његове смрти.

Члан 115.

Одговорност легатара за дугове

(1) Легатар не одговара за дугове завјештаочеве.

(2) Изузетно, завјешталац може наредити да легатар одговара за све или поједине његове дугове или дио дуга, али само у границама вриједности легата.

Члан 116.

Легат остављен повјериоцу

Кад је завјешталац оставио легат свом повјериоцу, овај има право да поред извршења легата тражи и извршење своје тражбине, ако из тестаментa не произлази да је намјера завјештаочева била другачија.

Члан 117.

Застарјевање права на извршење легата

Право на извршење легата застарјева за годину дана од дана када је легатар сазнао за своје право и био овлашћен да тражи извршење легата.

Члан 118.

Одређивање извршиоца тестаментa

(1) Завјешталац може тестаментом одредити једно или више лица за извршиоца тестаментa.

(2) Извршилац тестаментa може бити свако пословно способно лице.

(3) Лице одређено за извршиоца тестаментa не мора се примити те дужности.

Члан 119.

Дужност извршиоца тестаментa

(1) Ако завјешталац није нешто друго хтио, дужност извршиоца тестаментa је нарочито, да се стара о чувању заоставштине, да њоме управља, да се стара о исплати дугова и легата и уопште да се стара да тестамент буде извршен онако како је завјешталац хтио.

(2) Ако има више извршилаца тестаментa они врше заједно повјерене им дужности, осим ако је завјешталац другачије одредио.

Члан 120.

Полагање рачуна и награда извршиоцу

(1) Извршилац тестаментa дужан је да положи суду рачун о свом раду.

(2) Он има право на накнаду трошкова и на награду за свој труд која ће му се исплатити на терет расположивог дијела заоставштине, а према одлуци суда.

Члан 121.

Опозивање извршиоца тестаментa

Суд може по приједлогу или службеној дужности опозвати извршиоца тестаментa, ако његов рад није у складу са вољом завјештаоца или са законом.

Члан 122.

Изричито опозивање тестаментa

(1) Завјешталац може увијек опозвати тестамент у цјелини или дјелимично изјавом датом у било ком облику у коме се по закону може сачинити тестамент.

(2) Завјешталац може опозвати писани тестамент и уништењем писмена.

Члан 123.

Однос ранијег и каснијег тестаментa

(1) Ако се каснијим тестаментом изричито не опозове ранији тестамент, одредбе ранијег тестаментa остају на снази уколико нису у супротности са одредбама каснијег тестаментa.

(2) Ако је завјешталац уништио каснији тестамент, ранији тестамент поново добија снагу, осим ако се докаже да завјешталац то није хтио.

Члан 124.

Располагање завјештаном ствари

Свако касније располагање завјештаоца одређеном ствари коју је био неком завјештао има за посљедицу опозивање завјештања те ствари.

IV НАСЉЕДНО-ПРАВНИ УГОВОРИ

Члан 125.

Ништавост уговора о насљеђивању, будућем насљедству или легату

Ништав је уговор којим неко оставља своју заоставштину или њен дио свом сауговарачу или трећем лицу.

Члан 126.

Ништавост уговора којим се отуђује насљедство

(1) Ништав је уговор којим неко отуђује насљедство коме се нада, као сваки уговор о насљедству трећег лица које је још у животу.

(2) Ништав је исто тако и уговор о легату или којој другој користи којом се један уговарач нада из насљедства које још није отворено.

Члан 127.

Ништавост уговора о садржини тестаментa

Ништав је уговор којим се неко обавезује да унесе неку одредбу у свој тестамент или је не унесе да опозове неку одредбу из свог тестаментa или да је не опозове.

Члан 128.

Услови за пуноважност уступања и расподјеле имовине за живот

Предак може правним послом међу живима уступити и раздијелити своју имовину својој дјечи и другим својим потомцима.

Члан 129.

Нотарска обрада уговора

(1) Уступање и расподјела имовине у смислу одредаба члана 128. овог закона пуноважни су само ако су се с тим сагласила сва дјеца и други потомци уступиоци који ће по закону бити позвани да наслиједе његову заоставштину.

(2) Споразум о уступању и расподјели имовине мора бити нотарски обрађен.

(3) Потомак који није дао сагласност може је дати накнадно, у истом облику.

(3) Уступање и расподјела имовине остају пуноважни ако је потомак који се није сагласио умро прије оставиоца, а није оставио својих потомака или се одрекао насљеђа или је искључен из насљеђа или је недостојан.

Члан 130.

Предмет уступања и расподјеле имовине

(1) Уступањем и расподјелом може бити обухваћена само садашња имовина уступаочева, цјелокупна или само један њен дио.

(2) Ништава је одредба којом би било предвиђено како ће се расподијелити имовина која се буде затекла у заоставштини уступиоцевој.

Члан 131.

Уступање имовине не улази у заоставштину

Кад предак који је за живота извршио уступање и расподјелу своје имовине умре, његову заоставштину сачињаваће само она његова имовина која није обухваћена уступањем и расподјелом, као и добра која је накнадно стекао.

Члан 132.

Уступљени дијелови имовине као поклон

(1) Ако се уступањем и расподјелом није сагласио који од насљедника, дијелови имовине који су уступљени осталим насљедницима сматрају се као поклон и са њима ће се после смрти претка поступити као са поклонима учињеним насљедницима.

(2) На исти начин поступиће се и ако се уступиоцу после уступања и расподјеле извршених споразумом са свим насљедницима роди дијете или се појави насљедник који је био проглашен за умрлог.

Члан 133.

Задржавање права приликом уступања и расподјеле

(1) Приликом уступања и расподјеле уступалац може за себе или за свог супружника или за које друго лице задржати право плодуживања на свим уступљеним стварима или на неким од њих или уговорити доживотну ренту у натура или новцу или доживотно издржавање или какву другу накнаду.

(2) Ако су плодуживања или доживотна рента уговорени за уступиоца и његовог супружника заједно у случају смрти једног од њих, плодуживање или рента припада у цјелини преживјелом супружнику до његове смрти, ако није шта друго уговорено или ако дригачије не произлази из околности случаја.

Члан 134.

Права уступиоцевог супружника

(1) Уступилац може уступањем и расподјелом обухватити свог супружника уз његов пристанак.

(2) Ако супружник не буде обухваћен уступањем и расподјелом, његово право на нужни дио остаје неокрњено.

(3) У том случају уступање и расподјела остају пуноважне, само се приликом утврђивања вриједности заоставштине ради одређивања нужног дијела преживјелог супружника дијели оставиочева имовина који су уступљени његовим потомцима сматрају као поклон.

Члан 135.

Дугови уступиочеве и побијање уступања

(1) Потомци између којих је уступилац раздијелио своју имовину не одговарају за његове дугове, ако није шта друго одређено приликом уступања и расподјеле.

(2) Повјериоци уступиочеве могу побијати уступање и расподјелу под условима предвиђеним за побијање располагања без накнаде.

Члан 136.

Обавезе јамства

Обавеза јамства која послије диобе настаје за насљедника настаје између потомака послије уступања и расподјеле имовине које им је извршио њихов предак.

Члан 137.

Опозивање

(1) Уступилац има право да захтијева да му потомак врати оно што је примио уступањем и расподјелом, ако је овај показао грубу неблагодарност према њему. Исто право има уступилац ако потомак не даје њему или коме другоме издржавање одређено послом уступања и расподјеле или ако не исплати дугове уступиочеве чија му је исплата наложена истим послом.

(2) У другим случајевима неизвршења терета одређеним послом уступања и расподјеле суд ће, водећи рачуна о важности терета за уступеоца и о осталим околностима случаја, одлучити да ли уступилац има право да захтијева враћање дате имовине или само право да тражи принудно вршење терета.

Члан 138.

Права потомка послије опозивања

(1) Потомак који је морао да врати уступеоцу оно што је примио приликом уступања или расподјеле моћи ће да захтијева свој нужни дио послије смрти уступеоца, ако није искључен из насљеђа, нити је недостојан да наслиједи уступеоца, нити се одрекао насљеђа.

(2) При израчунавању његовог нужног дијела дијелови имовине које је оставилац за живота уступио и расподијелио својим осталим потомцима сматраће се као поклон.

Члан 139.

Услови за пуноважност уговора о доживотном издржавању

(1) Уговор којим се један уговарач обавезује да издржава доживотно другог уговарача или неко треће лице, а у коме други уговарач изјављује да му оставља сву своју имовину или један њен дио у насљеђе није уговор о насљеђивању. То је уговор о отуђивању уз накнаду цијеле или дијела имовине која припада примаоцу издржавања у вријеме закључења уговора, чија је предаја даваоцу издржавања одгођена до смрти примаоца издржавања (уговор о доживотном издржавању).

(2) Уговор о доживотном издржавању мора бити нотарски обрађен.

(3) Овај уговор могу међусобно закључити лица која су по закону обавезна да се међусобно издржавају.

Члан 140.
Упис права даваоца издржавања

Давалац издржавања може своје право из уговора уписати у јавној књизи.

Члан 141.
Одговорност даваоца издржавања за дугове примаоца издржавања.

Давалац издржавања не одговара последице смрти примаоца издржавања за његове дугове, али се може уговорити да ће одређеним повјериоцима одговорати за његове постојеће дугове.

Члан 142.
Раскид уговора о доживотном издржавању

(1) Уговорене стране могу споразумно раскинути уговор о доживотном издржавању и пошто је почело његово извршење.

(2) Ако према уговору о доживотном издржавању уговорачи живе заједно, па се њихови односи толико поремети да заједнички живот постане неподношљив, свака страна може тражити од суда раскид уговора.

(3) Свака страна може тражити раскид уговора ако друга страна не извршава своје обавезе.

(4) У случају раскида уговора, свака страна задржава право да од друге стране тражи накнаду која јој припада по општим правилима имовинског права.

Члан 143.
Утицај промијењених прилика

(1) Ако су се последице закључења уговора прилике толико промијениле да је његово испуњење постало знатно отежано, суд ће на захтјев једне или друге стране њихове односе изнова уредити или их раскинути, водећи рачуна о свим околностима.

(2) Суд може право примаоца издржавања пренијети у доживотну новчану ренту, ако то одговара објема странама.

Члан 144.
Посебан случај ништавости уговора

Ништав је уговор у коме је давалац издржавања физичко или правно лице које се у оквиру свог занимања, односно дјелатности стара о примаоцу издржавања (медицинско особље, болнице, различите агенције и слично), ако претходно за уговор није добијена сагласност надлежног органа старатељства.

Члан 145.
Престанак уговора о доживотном издржавању

(1) У случају смрти даваоца издржавања, његове обавезе прелазе на његовог супружника и његове потомке који су позвани на наслеђе, ако на то пристану. Ако они не пристану на продужење уговора о доживотном издржавању, уговор се раскида и они немају право да траже накнаду за раније дато издржавање. Ако супружник и потомци издржаваоца нису у стању да преузму уговорне обавезе, имају право да траже накнаду од примаоца издржавања.

(2) Суд ће ову накнаду одредити по слободној оцјени, узимајући при томе у обзир имовинске прилике примаоца издржавања и лица која су била овлашћена на продужење уговора о доживотном издржавању.

V ПРЕЛАЗАК ЗАОСТАВШТИНЕ НА НАСЉЕДНИКЕ

Члан 146.

Смрт и проглашење лица за умрлог

- (1) Смрћу лица отвара се његово наслеђе.
- (2) Исто дејство има и проглашење лица за умрло.

Члан 147.

Отварање наслеђа лица проглашеног за умрлог и почетак тока рокова

(1) Као дан отварања наслеђа лица које је проглашено за умрло сматра се дан када је рјешење о проглашењу тог лица за умрло постало правоснажно, ако у самом рјешењу није као дан смрти одређен неки други дан.

(2) Рокови који по овом закону почињу тећи од дана отварања наслеђа, почињу да теку у случају проглашења лица за умрло тек од дана кад је рјешење о томе постало правоснажно.

Члан 148.

Способност за наслеђивање

(1) Наследник може бити само лице које је у животу у тренутку отварања наслеђа.

(2) Дијете већ зачето у тренутку отварања наслеђа сматра се као рођено ако се роди живо.

(3) На основу тестаментa могу наслиједити правна лица уколико посебним прописима није шта друго одређено.

Члан 149.

Недостојност за наслеђивање

Недостојан је да наслиједи, на основу закона али и на основу тестаментa, као и да добије ма шта на основу тестаментa:

- а) ко је с умишљајем лишио или покушао да лиши оставиоца живота,
- б) ако је принудом или пријетњом натјерао или преваром навео оставиоца да сачини или опозове тестамент или неку одредбу тестаментa или га је спријечио да то учини,
- в) ко је уништио или сакрио тестамент оставиоцев у намјери да спријечи остварење посљедње воље оставиоцеве, као и онај ко је фалсификовао тестамент оставиоцев,
- г) ко се теже огријешо о обавезу издржавања према оставиоцу према коме је имао законску обавезу издржавања, као и онај ко није хтио указати оставиоцу нужну помоћ,
- д) грађанин који је побјегао из земље да би избјегао осуду за теже кривично дијело и
- ђ) онај који је умишљајно довео оставиоца у стање сталне неспособности за сачињавање тестаментa.

Члан 150.

(1) Недостојност не смета потомцима, недостојног и они наслеђују као да је он умро прије оставиоца.

(2) Недостојност престаје опроштајем оставиоца.

(3) Опроштај се не може дати ако је недостојни наслеђник побјегао из земље да би избјегао осуду за теже кривично дијело или избјегао војну обавезу или је вршио непријатељску дјелатност против Републике Српске, па се до смрти оставиоца не врати у земљу.

(4) Постојање недостојности суд утврђује по службеној дужности осим у случају из тачке г) члана 149. овог закона.

Члан 151.

Поступак за заоставштину када су наслеђници непознати

(1) Ако није познато да ли има наслеђника, суд ће огласом позвати лица која полажу право на наслеђе да се пријаве суду.

(2) Ако се по истеку једне године од објављивања огласа не појави ниједан наслеђник, заоставштину се предаје надлежној скупштини општине, али се с тим наслеђник који би се јавио најкасније у року од десет година од предаје заоставштине не лишава права да му се преда заоставштину или дио који му припада.

Члан 152.

Старалац заоставштине

(1) Када су наслеђници непознати или непознатог боравишта, као и у осталим случајевима када је то потребно, суд ће поставити привременог стараоца заоставштине који је овлаштен да у име наслеђника подноси тужбу, наплаћује потраживања и исплаћује дугове и уопште да заступа наслеђнике.

(1) О постављању привременог стараоца суд ће обавијестити орган старатељства који може поставити другог стараоца.

Члан 153.

Прелазак заоставштине на наслеђнике

Заоставштину умрлог лица прелази по сили закона на његове наслеђнике у тренутку његове смрти.

Члан 154.

Одрицање од наслеђа

(1) Наслеђник се може одрећи од наслеђа изјавом код суда од свршетка расправе заоставштине, којом се диоба забрањује или ограничава.

(2) Одрицање важи и за потомке онога који се одрекао од наслеђа ако није изрично изјавио да се одриче само у своје име.

(3) Наслеђник који се одрекао наслеђа само у своје име, сматра се као да никад није био наслеђник.

(4) Ако се одрекну од наслеђа сви наследници који у тренутку смрти оставиоца припадају најближем наследном реду, на наслеђе се позивају наследници следећег наследног реда.

Члан 155.

Ако је наследник умро прије свршетка расправе заоставштине, а није се одрекао од наслеђа, право одрицања прелази на његове наследнике.

Члан 156.

Немогућност одрицања од наслеђа

(1) Не може се одрећи од наслеђа наследник који је располагао цијелом или једним дијелом заоставштине.

(2) Мјере које један наследник предузме само ради очувања заоставштине, као и мјере текуће управе, не лишавају га права да се одрекне наслеђа.

Члан 157.

Садржина изјаве о одрицању од наслеђа

(1) Одрицање од наслеђа не може бити дјелимично ни под условима.

(2) Одрицање у корист одређеног наследника не сматра се као одрицање од наслеђа. Овакво одрицање се сматра као изјава о уступању свог наследног дијела.

Члан 158.

Одрицање од наслеђа које није отворено

(1) Одрицање од наслеђа које није отворено нема никаквог правног дејства.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, потомак који може самостално располагати својим правима може се споразумом са претком одрећи од наслеђа које би му припало после смрти претка.

(3) За пуноважност овог споразума потребно је да буде састављен у писаном облику и који је овјерио судија.

(4) Приликом овјере судија ће прочитати споразум и упозорити претка и потомка на последице споразума.

(5) Одрицање важи и за потомке оног који се одрекао, ако споразумом о одрицању или накнадним споразумом није шта друго одређено.

Члан 159.

Неопозивост изјаве о одрицању или о примању наследства и њезин поништај

(1) Изјава о одрицању од наслеђа или о примању наслеђа, не може се опозвати.

(2) Ако се по давању изјаве о одрицању од наслеђа пронађе имовина за коју се у вријеме давања изјаве није знало да припада заоставштини, наследник који је дао такву изјаву може у року који му суд одреди тражити да му се призна право наследства на дио који му по закону припада на новопронађену имовину.

(3) Насљедник може тражити поништење изјаве из става 1. овог члана ако је она изазвана принудом или пријетњом или је дата усљед преваре или у заблуди.

Члан 160. Прираштај

Дио тестаментарног насљедника који се одрекао насљеђа припада оставиочевим законским насљедницима, ако из самог тестаamenta не произлази друга намјера завјештачева.

Члан 161.

Дио законског насљедника који се одрекао насљеђа само у своје име насљеђује се као да је тај насљедник умро прије оставиоца.

Члан 162. Незастаривост права на захтијевање заоставштине

- (1) Право насљедника да захтјева заоставштину не застарјева.
- (2) Тиме се не дира у правила о одржају, стицању од невластника и застарјелости потраживања.

Члан 163. Одговорност насљедника за дугове оставиоцеве

- (1) Насљедник одговара за дугове оставиоцеве до висине вриједности насљеђене имовине.
- (2) Насљедник који се одрекао насљеђа не одговара за дугове оставиоцеве.
- (3) Кад има више насљедника они одговарају солидарно за дугове оставиоцеве и то сваки до висине вриједности свог насљедног дијела, без обзира да ли је извршена диоба насљедства.
- (4) Међу насљедницима дугови се дијеле сразмјерно њиховим насљедним дијеловима, ако тестаментом није другачије одређено.

Члан 164. Одвајање заоставштине

- (1) Повјериоци оставиоцеви могу захтијевати у року од три мјесеца од отварања насљеђа да се заоставштину одвоји од имовине насљедника. У том случају насљедник не може располагати стварима и правима заоставштине нити се његови повјериоци могу из њих наплатити, док се не наплате повјериоци који су тражили одвајање.
- (2) Повјериоци оставиоцеве који су тражили ово одвајање могу наплатити своја потраживања само из средстава заоставштине.
- (3) Одвојеној заоставштини суд може поставити стараоца.

Члан 165.
Диоба наслѣдства

- (1) Диобу наслѣдства може захтијевати сваки наслѣдник.
- (2) Право на диобу наслѣдства не може застарјети.
- (3) Ништав је уговор којим се наслѣдник одриче права да тражи диобу као и одредба у тестаменту којим се диоба забрањује или ограничава.

Члан 166.
Наслѣдничка заједница

- (1) Дијелом диобе наслѣдници управљају и располажу наслѣдством заједнички.
- (2) Ако нема извршиоца тестаента, а наслѣдници се не сложе о прављању наслѣдством, суд ће на захтјев једног од њих, поставити управитеља који ће у њихово име управљати наслѣдством или одредити сваком наслѣднику дио наслѣдства којим ће он управљати.
- (3) За управитеља суд може поставити и неког од наслѣдника.
- (4) Управитељ може одобрењем суда располагати стварима из заоставштине ако је за то овлаштен тестаментом или ако је то потребно ради исплате трошкова или отклањању штете на наслѣдство.

Члан 167.
Право наслѣдног дијела прије диобе

- (1) Наслѣдник може прије диобе или прије правоснажности рјешења о наслѣђивању пренијети свој наслѣдни дио потпуно или дјелимично, само на сунаслѣднике.
- (2) Уговор о преносу наслѣдног дијела мора бити судски овјерен.
- (3) Уговор наслѣдника са лицем које није наслѣдник о уступању наслѣдног дијела обавезује наслѣдника само да по извршеној диоби преда свој дио сауговарачу односно по правоснажности рјешења о наслѣђивању пренесе свој дио на сауговарача.

Члан 168.
Право наслѣдника који је живио или привређивао у заједници са оставиоцем

- (1) На захтјев наслѣдника који је живио или привређивао у заједници са оставиоцем, суд може, кад то изискују оправдана потреба, одлучити да му се оставе поједине ствари покретне или непокретне или групе ствари, које би припале у дио осталих наслѣдника, а да им он вриједност тих ствари исплати у новцу у року који суд према околностима одреди.
- (2) За тако одређени износ остали наслѣдници имају да исплате законску залогу на дијеловима заоставштине додијеленим наслѣднику који је дужан да им изврши исплату.
- (3) Ако исплата не буде извршена у року, остали наслѣдници имају право да траже наплату свог потраживања или предају ствари које би им иначе припале на име наслѣдног дијела.

Члан 169.
Диоба предмета домаћинства

(1) Предмети домаћинства који служе за задовољавање свакодневних потреба насљедника који је живио са оставиоцем у истом домаћинству, а који није његов потомак ни његов супружник, оставиће се на његов захтјев том насљеднику а њихова вриједност ће се урачунати у дио тог насљедника.

(2) Уколико вриједност предмета премашује вриједност насљедног дијела, насљедник коме су ти предмети остављени исплатиће ову разлику насљедницима у новцу.

Члан 170.
Обавезе заштите међу насљедницима послје диобе

(1) Сваком насљеднику остали насљедници одговарају по самом закону ако би му неко треће лице, позивајући се на неко право засновано прије диобе одузето ствар која је стављена у његов насљедни дио или иначе смањило његово право. Они јамче исто тако да ствари стављене у његов дио немају скривених недостатака.

(2) Насљедници јамче да потраживање оставиоца стављено у дио једног насљедника постоји и да ће се моћи наплатити од дужника до износа који му је остављен у дио.

(3) Обавезе јамства за постојање и наплативост потраживања траје три године по завршеној диоби, а за потраживања која доспјевају послје диобе она траје три године до доспјелости обавезе.

(4) У свим случајевима јамства по одредбама претходних ставова сваки насљедник јамчи и дугује накнаду сразмјерно свом насљедном дијелу.

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 171.

(1) Насљеђа отворена прије ступања на снагу овог закона расправиће се по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

(2) На завјештања, уговоре о доживотном издржавању и уговоре о уступању и расподјели имовине за живота, који су сачињени до дана ступања на снагу овог закона, примјениће се прописи који су важили у вријеме њиховог сачињавања.

Члан 172.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о насљеђивању, („Службени лист СРБиХ“, бр. 7/80 и 15/80).

Члан 173.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске“.

Број: 01-1999/08
Датум: 15. децембар 2008. године

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мр Игор Радојичић